

ZDŮVODNĚNÍ SAZEBNÍKU ODMĚN INTERGRAM 2023 PRO VEŘEJNÉ PRODUKCE PŘI DIVADELNÍCH A TANEČNÍCH PŘEDSTAVENÍCH

INTERGRAM v souladu s § 98f zákona č. 121/2000 Sb. (dále jen autorský zákon, resp. AZ) předkládá zdůvodnění návrhu sazebníku odměn za užití předmětů ochrany ve veřejných produkcích při divadelních a tanečních představeních.

Vzhledem k tomu, že INTERGRAM jakožto kolektivní správce je ze zákona povinen svěřený majetek zhodnocovat a rozmnožovat podle § 95 odst. 1 AZ, ve spojení s § 1409 a § 1410 občanského zákoníku, promítá se do sazeb zároveň i to, jakou hodnotu předměty ochrany, resp. práva k nim mají, s přihlédnutím k hromadnosti správy. Je ostatně primárně věcí kolektivního správce, jak ekonomicky ocenit nabízené licence za předpokladu, že toto ocenění nepřekračuje rámec zákona a není např. zneužívající či nepřiměřené.

Je nutno mít na paměti, že i licenční odměna je cenou a cena musí pokrývat náklady i přiměřený zisk nositele práv (zákon č. 526/1990 Sb., o cenách) a musí zohledňovat mj. hospodářský nebo obchodní prospěch uživatele dle § 98e odst. 3 písm. b) AZ (*geldwerter Vorteil*), tj. kolektivní správa, pokud má být vykonávána v rámci zákona, nesmí být pro uživatele pouze levným zdrojem kulturního dědictví lidstva (světového repertoáru), ale cena musí být určována zásadně tržně – v zájmu nositelů práv a na jejich účet.

SAZBA N – DIVADELNÍ PŘEDSTAVENÍ

Užití výkonů a záznamů při divadelních a tanečních představeních

Sazba N byla stanovena již v roce 2000, a to na úrovni 4 Kč za započatou minutu (činohra) a 7 Kč za započatou minutu (balet). Od té doby sazba s drobnými odchylkami kopírovala vývoj inflace. Ukázalo se však, že dosavadní metoda stanovení odměny opírající se o minutové sazby je nejen překonaná, ale navíc i neadekvátně nízká. Náklady na její správu, tedy udělení licenčního oprávnění a související agenda adresného vyúčtování odměn, jež by měly být pokryty režijní srážkou z inkasované odměny (ve výši 12 %) je hluboko pod skutečnou realitou a náklady jsou dotovány z režijní srážky z příjmů z jiných segmentů kolektivní správy.

Nové nastavení sazebníku na bázi podílových sazeb považuje INTERGRAM za nejspravedlivější řešení, neboť právě tento mechanismus je schopen postihnout jak hospodářský prospěch uživatele, tak počet oslovených diváků, kteří představení sledují, čehož minutové sazby bezesporu schopné nejsou. Při aplikaci minutových sazeb navíc není možné zcela naplnit princip rovného přístupu vůči uživatelské veřejnosti, neboť odměna za stejnou stopáž předmětu ochrany, která byla uhrazena velkým baletním divadlem se statisíčovými tržbami by byla identická s odměnou hrazenou malým amatérským divadelním spolkem na venkově, který nemá leckdy tržby žádné. I z tohoto pohledu lze tedy vnímat minutové sazby za překonané. Podílová sazba je pro divadla řešením, se kterým mají zkušenost u ostatních typů práv, tudíž hlášení údajů o tržbách by pro ně nemělo představovat dodatečnou zátěž.

Výkony živých hudebníků jsou s postupující technologickou inovací (umožňující kvalitní ozvučení a zážitek ekvivalentní s živým provedením) z úsporných důvodů stále častěji nahrazovány reprodukovanou hudbou, a to dokonce i v hudebním a tanečním divadle (např. i ve větších baletních produkcích). Užití nahrávek tak *de facto* poškozují výkonné umělce, kteří by v případě živé produkce dostali za své vystoupení pořadatelem zapláceno mnohonásobně více, než kolik aktuálně činí jejich odměna vybraná INTERGRAM. V důsledku uvedeného omezování živých orchestrů dochází též ke škrtání pracovních míst v příspěvkových

organizacích a k přechodu na spolupráci s hudebníky formou tzv. švarcsystému. Zvláště pro hudebníky v regionech s menší možností příjmu se tím výrazně zhoršuje možnost výděleku vlastní uměleckou činností. INTERGRAM považuje za nutné tento aspekt zohlednit, zvláště když autorský zákon stanovuje pro toto užití komerčních snímků režim rozšířené kolektivní správy (a nerozlišuje mezi divadelním a nedivadelním provozováním předmětu ochrany, jak tomu je u autorských děl hudebních). Je přitom notorií, že cena tzv. velkých (divadelních) práv a malých (nedivadelních) provozovacích práv spravovaných kolektivně je u hudebních děl násobně vyšší, a není důvod, aby odměna pro nositele práv z řad výkonných umělců a výrobců zvuku byla oproti odměně pro autory nepoměrně nižší. Užití komerčních snímků by mělo reflektovat hospodářský prospěch uživatele, který je z obou druhů práv srovnatelně významný.

Jak již bylo řečeno výše, při úvahách o revizi sazby se INTERGRAM přiklonil k modelu, který je na poli licencování práv pro divadelní představení obecně zavedeným standardem, a to je model podílové odměny z tržeb ze vstupného.

Výše sazby byla stanovena v souladu s praxí na volném trhu, který INTERGRAM považuje za srovnatelný z hlediska typu užití, tj. trhu s právy na užití výkonů a záznamů jejich zařazením do audiovizuálního díla (filmu) a jeho následným veřejným provozováním (promítáním v kině). Dle interních údajů od nositelů práv a po zohlednění specifik divadelního trhu včetně nižšího hospodářského prospěchu byla sazba stanovena v intervalu 3 - 4 % z tržeb ze vstupného, přičemž tato sazba je snížena alikvotně k podílu času užití hudby v rámci celkového času trvání představení, což umožňuje lépe odlišit ryze hudební představení. Pokud tedy například bude hudba užitá v 10 % času představení, činila by sazba jen 0,3 – 0,4 % z tržeb ze vstupného na dané představení. Interval je dán zohledněním významu užitých výkonů a záznamů. Pokud zazní hudba v prvním plánu (typicky při divadelním provozování děl hudebně dramatických a choreografických, stejně jako tzv. her se zpěvy a obdobných kusů), je aplikována 4% sazba. Pro ostatní hudbu, která slouží jen jako podkres (druhý plán), platí 3% sazba.

Kromě výše popsaných ekonomických důvodů byla sazba zafixována na maximálně 4 % také s ohledem na vnitřní konzistenci sazebníku (ve vztahu k ostatním sazbám). Pro uživatele (provozovatele divadel) představuje i nová sazba výrazně levnější variantu oproti zajišťování hudebního doprovodu každého představení s využitím živého orchestru.

INTERGRAM dále v návrhu zohledňuje dlouhodobě akcentované námítky ze strany Asociace profesionálních divadel ČR a návrh sazby proto doplnil o odečitatelnou položku vztahující se na tržby ze vstupného. Na celkové tržby za jednotlivá představení je možné aplikovat odečitatelnou položku mzdových nákladů na výkonné umělce vyjádřenou v procentech. Aby bylo zamezeno administrativním průtahům, přišly obě strany s návrhem použít pro výpočet odměny procento mzdových nákladů z roku předcházejícího.

INTERGRAM se dále snaží zohlednit i načasování návrhu sazebníku, který, pokud by byl platný od 1. ledna následujícího roku, neumožňuje divadlům se na vzniklou situaci přizpůsobit dopředu, a proto přichází s náběhovým mechanismem zavedení sazby v podobě aplikace odečitatelné položky ve výši 50 % pro rok 2023, resp. 25 % pro rok 2024 z celkové vypočítané odměny, byť tak činí s vědomím, že ještě nejméně dva roky bude sazba *de facto* dotována z příjmů z jiných segmentů kolektivní správy.

INTERGRAM se již při tvorbě návrhu sazebníku pro rok 2019 uchýlil k zavedení tzv. minimální odměny, která má zaručit nejméně pokrytí nákladů na vystavení licence. Pokud odměna z celkových aplikovatelných ročních tržeb z jedné inscenace nepřesáhne úroveň 150 Kč, bude INTERGRAM v souladu s péčí řádného hospodáře fakturovat uživateli za kalendářní rok a takovou inscenaci po dobu, co je na repertoáru (tedy do derniéry), symbolickou částku 150 Kč + DPH. Tato částka slouží k alespoň částečnému pokrytí administrativních nákladů spojených s vydáním licence a distribucí odměny, které jsou na straně INTERGRAM s každým takovým obchodním případem ve výši přibližně 700 Kč.

Za účelem výpočtu odměny připravil INTERGRAM jednoduchou kalkulačku, která bude pro uživatele přístupná na webových stránkách INTERGRAM (www.intergram.cz) a tvoří též přílohu č. 1 tohoto zdůvodnění.

Navrhovaná sazba ob stojí též při srovnání se zahraničními kolektivními správci (tam, kde je toto užití vypořádáváno přes kolektivní správu, což je menšina členských států), kdy např. GVL má dle svého sazebníku nastavený složitější mechanismus výpočtu (kombinace stopáže, počtu divadelních sezon uvádění inscenace a počtu představení), který je zastropován na 10 % (!) celkových hrubých tržeb provozovatele z inscenace (posuzováno zvlášť za období každých tří let). INTERGRAM zvolil sazebník jednodušší, který má zároveň mnohem níže nastavený strop podílové odměny.

INTERGRAM připouští, že v některých případech může dojít při porovnání odměn aktuálně hrazených s odměnou navrhovanou ke znatelnému procentuálnímu navýšení, ovšem v řadě případů zjišťujeme, že je-li navýšení posuzováno z hlediska nominálního, jedná se často o položky pouze v řádech stovek korun.

Předchozí sazby byly tak nízké, že naprosto neodpovídaly zákonným požadavkům na přiměřenost a jejich dalším užíváním by se INTERGRAM dopouštěl porušení zákona (jejich výběr byl nákladnější než příjem z nich), což bylo opakovaně kolektivnímu správci INTERGRAM vytýkáno ze strany jeho kontrolních orgánů a nositelů práv.

Divadelní užití obchodních snímků zpravidla v cizině není předmětem kolektivní správy a je pro provozovatele divadla velmi nákladné. U nás může naopak divadlo uvést výpravný balet s hudbou Čajkovského provozovanou z kvalitní nahrávky na CD nosiči a ušetřit enormní prostředky za výkonné umělce (kteří tím přicházejí o možnost uplatnění se v živě provozované produkci) a zaplatit symbolickou odměnu kolektivnímu správci v rámci rozšířené kolektivní správy – praxe, která je zejména nadnárodními výrobci záznamů sledována s pochopitelnou nevěří. Za zmínku jistě stojí i úspora časová, neboť k vypořádání práv lze využít tzv. one-stop-shop (INTERGRAM) a má k dispozici celosvětový repertoár. Uživatel není nucen oslovovat výrobce a výkonné umělce jednotlivě, což mu spoří nemálo administrativních nákladů, zvláště při obstarávání práv z ciziny.